

magyar történelem könyvének legsötétebb lapjaira. *Óhajunk pedig csak egy lebet, soba meg ne ismétlődjék!* Ismer- tessük meg és értsük meg ezt gyerme- keinkkel, unokáinkkal! Ha megte- sszük, az lesz 1956 végső győzelmé!

E kiállítás a soproni 1956-os jubileu- mi megemlékezés-folyam *első esemé-*

nye. Megragadom az alkalmat arra, hogy hívjam és várjam Önöket október 23-án, hétfőn 17.00 órakor az Egyetem- re, emlékműavató ünnepségünkre, a Városnak ugyanaznap 19.00 órakor a Hűségzászlónál tartandó megemléke- zésére, majd pedig október 24-én, ked- den 10.00 órakor a GYÍK-ba, az egyko-

ri SOTEX Kultúrházba az egész napos, gazdag programú ünnepségeinkre.

Ünnepeljünk, legyünk együtt Egyetem és Sopron e felemelő na- pokban, mint tettük azt 1956-ban. Ezen gondolatok jegyében a „Forra- dalom vér nélkül, Sopron, 1956” ki- állítást megnyitom.”

Emlékműavatás

Nagy László erdőmérnök az 1956-os MEFESZ Intézőbizottság tagja

„Tisztelt Ünneplők!
Hölgyeim és Uraim!

Az ötven évvel ezelőtt történekre emlékezünk. Ötven év a világminden- ség mércéjével mérve rendkívül rövid idő. A mi életünknek azonban a kéthar- mada.

Ötven évvel ezelőtt negyedéves erdő- mérnök-hallgatóként a MEFESZ Intéző- bizottság tagjaként aktív részese voltam a történelmi eseményeknek.

A többségében munkás- és paraszt- származású fiatalokból álló diákság összefogott, megfogalmaztuk követelése- inket. A SOTEX kultúrházban 1956. októ- ber 22-én megtartott nagygyűlésen ki- mondtuk, hogy elégünk van a sematikus ifjúsági szervezetből, s megalakítottuk az Egyetemisták és Főiskolások Egységes Szervezetét, a MEFESZ-t. Azt is kimond- tuk, hogy a rendszerrel elégedetlenek va- gyunk, egy igazságosabb, demokratikus, független Magyarországot akarunk.

A városban gyorsan elterjedt a hír, hogy az egyetemisták megmozdultak. Másnap az „EGYÜTT A LENGYELEK- KEL!” jelszó alatt a városon fegyelme- zetten végigvonuló hallgatók sorai erőt,

határozottságot és elszántságot tükröz- tek. Kiállításunkkal elnyertük a soproni lakosság együttérzését.

A napokban elhangzó beszédekből sok mindent fognak hallani ezekről a napokról, mint ahogy már hallottak is az imént kedves évfolyamtársam vissza- emlékezéséből.

– Ott voltunk mindenhol, ahol tenni lehetett.

– Ott voltunk a gyárakban, az üze- mekben,

– a pékségben és a boltokban,

– a rendfenntartásánál, együttmű- ködtünk a rendőrséggel, határőrséggel.

– Ott voltunk a segélyek fogadásánál és továbbszállításánál.

– Ott voltunk a város minden pont- ján, és a környező községekben is.

Mi tettük azt, amit a szívünk diktált, lelkesen, fiatalos lendülettel. Fegyelme- zett magatartásunkkal megőriztük Egyetemünknek, Sopron városának és környéknek nyugalalmát.

Mikor azt hittük, hogy minden rend- ben van, győzött a forradalom, akkor következett november 4-e. Az orosz tankok megállítására szervezett re-

ménytelen kísérlet után olyan történt, amire senki sem számított. Az oktatók majdnem fele, a hallgatók döntő többsége Ausztriába menekült, elhagyta az országot. Az erdőmérnök-hallgatók kö- zül az első napokban alig néhányan tar- tozkodtunk Sopronban.

Én itthon maradtam. Az ünnepségso- rozat alkalmával megszólaló társaim fe- le külföldön él. A Sopronban maradot- taknak a helyzet felmérése után első dolguk volt

– az Egyetem és a kollégiumok őrzése, az illetéktelenek távoltartása,

– a segélyként beszállított anyagok tisztes számbavétele és átadása,

– az egyetem területén található katonai felszerelések, fegyverek és lősze- rek összegyűjtése,

– az elmenekült társaink értéktárgya- inak felmérése, megőrzése, átadása hozzátartozóiknak.

Az itthon maradt hallgatóság összefo- gására újra szerveztük a MEFESZ-t. Évfolyamom képviselőjeként az erdészek öt- tagú vezetőségének tagja voltam.

Az oktatás megindítása, a félév befe- jezése, az évvesztés elkerülése érdeké- ben tanáraink határozott lépéseket tet- tek. Fennállt a veszélye annak is, hogy a rendkívül alacsony hallgatói létszám miatt a bányászokhoz hasonlóan az erdőmérnök-képzést is más városba he- lyezik. Ezért oktatóink a tanítás mielőb- bi megkezdése mellett foglaltak állást. A MEFESZ állásfoglalása ettől annyiban tért el, hogy amíg a munkásság nem dolgozik, az egyetemi ifjúság sem lehet sztrájktrő. Végül az oktatás nem sza- bályos előadások, hanem a tanszéke- ken tartott beszélgetések formájában kezdődött meg november 12-én. A ki- esett idő pótlására a létszám állandó változása miatt a tanítási tervet többször át kellett dolgozni, és a vizsgahónapot februárra halasztani.

Novemberben több megrázó esetnek voltunk tanúi. Gondot jelentett az elme- nekült társaink hozzátartozóinak fogadá- sa. Információra éhesen, titkolt re- ménnyel érkeztek Sopronba – hátha visszajött gyermekük. Legtöbbször azon-

ban csak az általunk gondosan megőrzött személyes tárgyakat és felszereléseket vihettük magunkkal. Nem szívesen emlékezem azokra az érzelmi megnyilvánulásokra, amelyeknek egy-egy ilyen találkozás alkalmával részesei voltunk.

Fontosnak tartottuk az Ausztriában lévő oktatóinkkal és társainkkal felvenni a kapcsolatot. Többféle módon próbálkoztunk. *Illyés Benjamin* és *Szilágyi István* évfolyamtársammal magam is jártam a Ferienhort-i táborban. Haza nem hívhattunk senkit, mert nem tudtuk, hogy milyen sors vár ránk, de meg akartuk mutatni, hogy vissza is lehet jönni. Velünk hat társunk, az év végéig pedig, mintegy száz erdőmérnök-hallgató érkezett vissza Sopronba.

Január 1-jén 150 hallgatóval és 20 oktatóval elindult Liverpoolból az a hajó, mely Kanadába vitte barátainkat. Néhányan Európában maradtak. Sop-

ronban az első félév anyagából 170 erdőmérnök-hallgató tett vizsgát, így az oktatók többségével és a hallgatói létszám felével az Alma Mater Sopronban maradt.

1956 őszén a történelem esélyt adott a fiataloknak arra, hogy bizonyítsa hazaszeretetét, hitét, emberségét és tenni akarását. A forradalom leverése után mindenkinek döntenie kellett: megy vagy marad. Ki-ki döntött, s viselte a döntése következményeit.

Mi, akik itthon maradtunk elismerjük, hogy nem volt könnyű feladat a világ másik felén, családtól, barátoktól, ismerősöktől távol helytállni, egzisztenciát építeni, tekintélyt, elismerést szerezni. A soproni sokoldalú és alapos képzés bizonyára segített ebben. Tudom, hogy a Kanadában végzett 140 erdőmérnök sokat tett az ottani erdőgazdálkodás színvonalának javításáért.

Azonban 1956 végén, Magyarországon, Sopronban maradni, itt becsületesen élni, és dolgozni sem volt veszélytelen és egyszerű feladat. Nem tudtuk és nem tudhattuk, hogy a hatalom milyen parancsot ad, mire, milyen sors vár. Oktatóink forradalom alatti korrekt magatartása, majd később határozott és bátor kiállása is hozzájárult ahhoz, hogy kemény megtorlás nem következett be. Tanulmányainkat befejezhettük, a diplomát valamilyen módon megszerezhettük, és az ország különböző pontjain szolgáltuk hazánkat és a magyar erdőgazdálkodást. Az 56-os jelzöt viszont viselnünk kellett.

Ma, ötven év után többen eljöttünk, hogy emlékezzünk.

Kegyelettel szeretnék megemlékezni azokról az oktatóinkról és társainkról, akik már nem lehetnek közöttünk. Az égi vadászmezőkön biztosan figyelnek bennünket, és valószínű örömmel nyugtázzák, hogy az egyetem, a város méltóképpen emlékezett meg róluk is.

Együttérzéssel köszöntöm azokat is, akiket egészségi állapotuk akadályozott meg abban, hogy eljőjenek.

Mi pedig, akik itt vagyunk, jelezzük, hogy egyre fogyatkozva még vagyunk és őrizzük a lángot, azt a szellemet, amire a selmeci örökségünk, a soproni nevelésünk, a forradalmi múltunk tanított bennünket. Olyan időszak tanúi vagyunk, melyre büszkén emlékezhet az egyetem, Sopron városa és az egész ország.

E felavatásra kerülő emlékmű méltón tiszteleg a dicső forradalom előtt, s emléket állít minden résztvevőnek.

Grátzer Miklós beszéde*

1956-nak számtalan emlékműve van. Mindenki aki átélte, a szívében hordja talizmánként ezt az embert formáló és életalakító élményt. Legyen ez az emlékmű mindnyájunk közös talizmánja: az égő őrüzetek, pislákoló lángok és a kihűlő hamu közös csiholója. Találjon itt pihenőhelyet minden szép, jó és tiszta, ami megmaradt bennünk: amíg az élet keresztül-kasul vágott ösvényein küszködtünk. Mint történelmi viharok hajótöröttjei, tegye ide a közös emlékeit nemzedékünk, a féltve őrzött lelki morzsákat és életutunk alkonyán a megértést.

Ez az emlékmű azonban nem értünk

van, hanem a jövőnek szól. Emlékeztesse az új generációkat, hogy '56-ban csak egy igaz, becsületes út volt, és az Alma Mater azt választotta.

Emlékeztessen az áldozatokra! Nemcsak azokra, akik testben, de azokra is, akik lélekben haltak meg.

Emlékeztessen a szenvedésre! Szétszakadt családokra, kisiklott életutakra, meg nem született gondolatokra és meg nem álmódott álmokra.

Segítsen a gyógyulásban! Nemcsak a sebek úgy-ahogy behegedésében, hanem az újr fertőzés megakadályozásában.

Buzdítson kötelességtudásra és munkára, hogy '56 célja és eszmei tartalma maradéktalanul megvalósuljon!

És végül sugározzon reményt, hogy a minket követő nemzedékek is átérezzék, és magukénak vallják legtisztább forradalmunkat!

* Felovasta Szépligeti Mátyás természetvédelmi mérnök-hallgató (képünkön)